

FA·FOKUS

DEC 2014. NR. 1.

ISSN 2246-7734

Beskæftigelsesundersøgelse

2014

Kolofon

Titel: FA • FOKUS

Forfatter: Seniorkonsulent Kirsten Lemming-Christensen

Layout og opsætning: Grafisk designer Maja Pode Blarke

Udgiver: Finanssektorens Arbejdsgiverforening

Udgivelsesdato: 1. udgave, december 2014

Opgave ID: 150-2014

Beskæftigelses- undersøgelse

2014

Indledning

Sædvanen tro udgiver FA igen i år sin beskæftigelsesundersøgelse. Beskæftigelsesundersøgelsen 2014 er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt danske finansvirksomheder (FA's medlemmer samt finansvirksomheder udenfor FA's medlemskreds) om deres rekruttering og beskæftigelse i det forgangne år samt deres forventninger til det kommende år.

Dette års undersøgelse viser, at faldet i finansbeskæftigelsen fortsætter i det kommende år. De største fald forventes i penge- og realkreditinstitutter, men også pensionskasser og -selskaber forudser reduktioner det kommende år. Forsikringselskaber og finansielle it-virksomheder tror på nogenlunde uændret beskæftigelse.

Personaleomsætningen i sektoren har de seneste år været relativ stabil, men afspejler selvfølgelig den fortsatte nedgang i beskæftigelsen og har dermed overvægt af medarbejdere, der fratræder.

Rekrutteringen i pengeinstitutter og it-virksomheder er præget af de senere års mange fusioner og virksomhedsoverdragelser, der bl.a. fylder i personaleomsætningen. De fleste virksomheder oplever ikke, at sværhedsgraden i forbindelse med rekruttering har ændret sig det seneste år. Blandt de, der har oplevet en forandring, er det overvejende gået mod "lettere" i pengeinstitutterne og overvejende mod "sværere" i pensions- og forsikringselskaberne. Det afspejles også i, at en lidt større andel af pensions- og forsikringselskaber end pengeinstitutter mangler arbejdskraft omend i begrænset omfang. Selvom virksomhederne ikke nødvendigvis mangler arbejdskraft, oplever flere virksomheder, at især it-medarbejdere og andre specialister kan være vanskelige at skaffe, og kvalificerede rådgivere hænger heller ikke på træerne.

Forandrede forretningsmodeller har bl.a. medvirket til, at virksomhedernes rekrutteringsmønstre blandt nyuddannede også har forandret sig de sidste 6-8 år. Det har betydet nedgang i elevantallet og færre nyuddannede med en erhvervsuddannelse til fordel for fx finansøkonomer og finansbachelorere.

Afskedigelser har også det forgangne år præget især pengeinstitutterne, og der er fortsat virksomheder, der melder om overskud af arbejdskraft. Den gode nyhed er, at det er færre virksomheder end sidste år, og at flere af dem forventer at håndtere det via naturlig afgang.

2014-beskæftigelsen mellem 2005- og 2006-niveauet

Overordnet set har den danske finansbeskæftigelse været faldende siden 2008. Faldet har primært været drevet af pengeinstitutternes reduktioner i medarbejderantallet, hvorimod øvrige dele af sektoren har været mere stabile. Samlet set ligger beskæftigelsen i 2014 således mellem niveauet i 2005 og 2006 inden den toppede i 2008.

Beskæftigelsesundersøgelse 2014 omhandler beskæftigelsesudviklingen i den danske finanssektor forstået som pengeinstitutter, realkreditinstitutter, forsikringsselskaber, pensionskasser og -kasser samt it-virksomheder, der er ejet af eller i særlig grad servicere finanssektoren. Disse virksomheder beskæftiger i alt ca. 67.700 medarbejdere i Danmark fordelt på

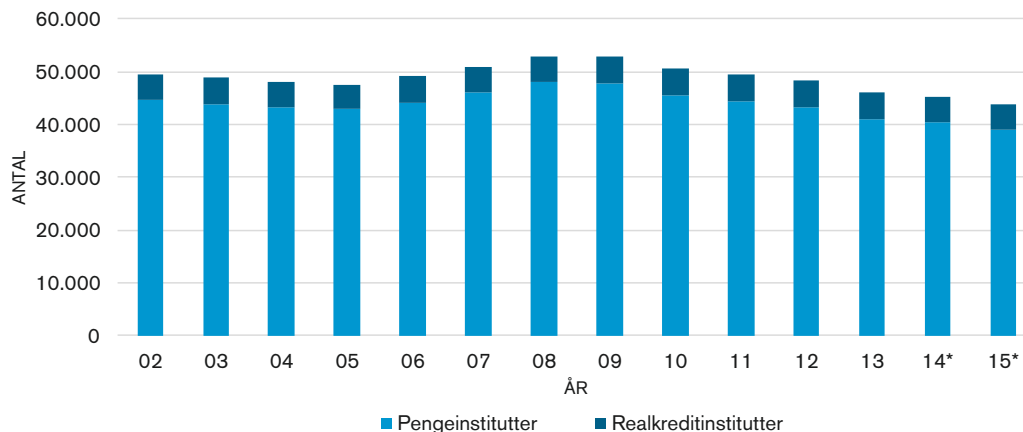
- 40.400 i pengeinstitutter
- 4.900 i realkreditinstitutter
- 12.500 i forsikringsselskaber
- 5.500 i pensionskasser og -selskaber
- 4.400 i it-virksomheder omfattet af FA's overenskomster.

Ca. 60.500 af dem er ansat i virksomheder, der er medlem af FA. Hertil kommer, at FA har andre medlemsvirksomheder tilknyttet finanssektoren med i alt ca. 3.400 medarbejdere.

Penge- og realkreditinstitutter reducerer det kommende år

Beskæftigelsen i de danske pengeinstitutter har været faldende siden 2008. Fra 2013 til 2014 faldt den med godt 700 medarbejdere eller 1,7 pct. til knap 40.400. Frem til medio 2015 forventes yderligere et fald på ca. 1.350 medarbejdere svarende til 3,4 pct.

Beskæftigelsen i penge- og realkreditinstitutter

Kilde: Danmarks Statistik, FA og egne beregninger.

Anm.: Databrud fra 2008 til 2009. Tallene er ekskl. IT og andre serviceselskaber tilknyttet finanssektoren. Beskæftigelsen i 2014 er baseret på udviklingen i beskæftigelsen fra 2013 til 2014 i FA's medlemsvirksomheder på penge- og realkreditområdet, og skøn for 2015 er baseret på undersøgelses resultater. Følgende spørgsmål er besvaret: Hvor mange medarbejdere havde virksomheden pr. 01.06.2014? Hvor mange medarbejdere skønner virksomheden at have ansat pr. 01.06.2015? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

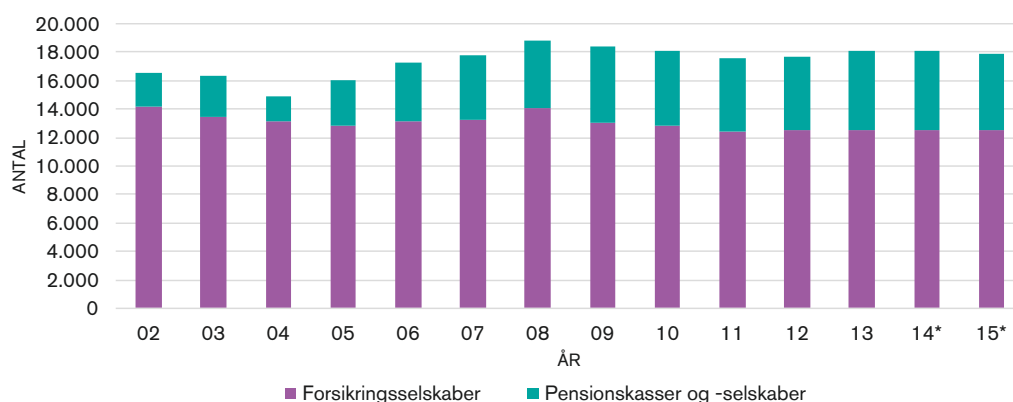
I realkreditinstitutterne har beskæftigelsen i hele perioden fra 2002 til 2014 svinget mellem knap 4.700 medarbejdere og knap 5.200 medarbejdere. Fra medio 2013 til 2014 er der sket et lille fald på godt 50 medarbejdere og frem til medio 2015 forventes yderligere fald på knap 250 medarbejdere svarende til 4,8 pct.

Pensionselskaber forventer nedgang, forsikringsselskaber status quo

Beskæftigelsen i forsikringsselskaberne er også faldet siden 2008, men ikke så kraftigt som i pengeinstitutterne. Beskæftigelsestallene på pensions- og forsikringsområdet er dog usikre. Dels er der databrud fra 2008 til 2009 for så vidt angår kilden til Danmarks Statistiks beskæftigelsestal, dels gav en omlægning af brancheklassifikationen i 2008 anledning til væsentlige forskydninger i beskæftigelsen inden for området. Beskæftigelsesniveauet i 2008 og 2009 er derfor beregnet på baggrund af beskæftigelsesudviklingen blandt FA's medlemsvirksomheder inden for pension og forsikring.

I pensions- og forsikringsselskaberne har beskæftigelsen fra medio 2013 til medio 2014 været stort set uændret omkring hhv. 5.500 og 12.500 medarbejdere.

Beskæftigelsen i pensions- og forsikringsselskaber

Kilde: Danmarks Statistik, FA og egne beregninger.

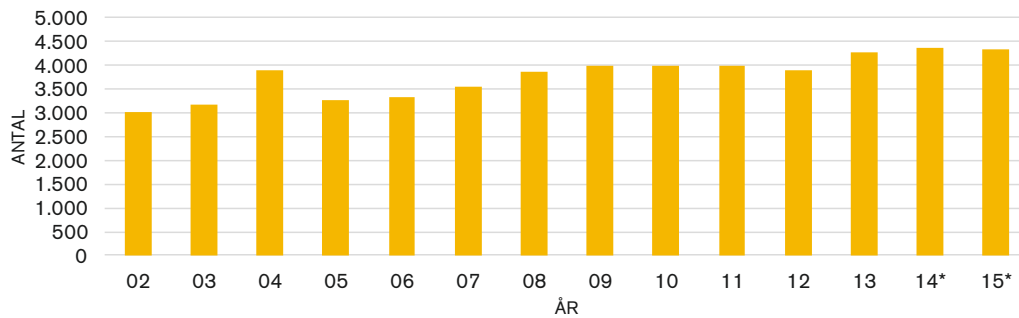
Anm.: Databrud fra 2008 til 2009. Beskæftigelsen i 2014 er baseret på udviklingen i beskæftigelsen fra 2013 til 2014 i FA's medlemsvirksomheder på pensions- og forsikringsområdet, og skøn for 2015 er baseret på undersøgelsens resultater. Følgende spørgsmål er besvaret: Hvor mange medarbejdere havde virksomheden pr. 01.06.2014? Hvor mange medarbejdere skønner virksomheden at have ansat pr. 01.06.2015? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

Frem mod medio 2015 forventes stort set uændret forsikringsbeskæftigelse og et fald i beskæftigelsen i pensionselskaber og -kasser på godt 150 medarbejdere eller 2,9 pct.

Finansielle it-virksomheder imødeser marginal nedgang efter et par år med vækst

I de finansielle it-virksomheder ligger 2014-beskæftigelsen ca. 13 pct. eller ca. 500 medarbejdere over 2008-beskæftigelsen. Fra 2013 til 2014 er den steget med ca. 100 medarbejdere eller 2,4 pct.

Beskæftigelsen i it-virksomheder

Kilde: FA.

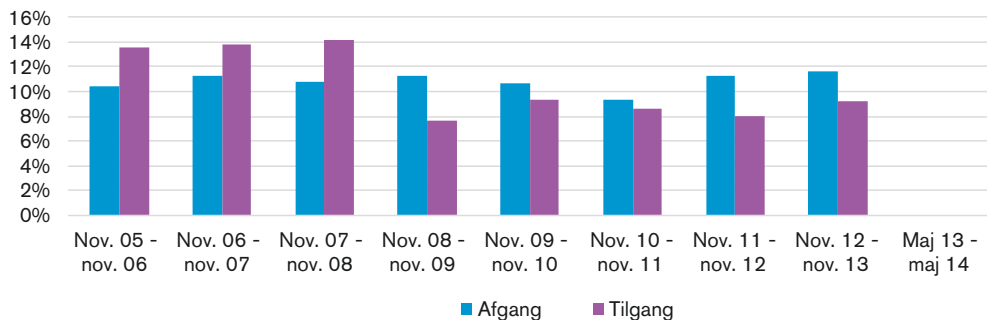
Anm.: Skøn for 2015 er baseret på undersøgelsens resultater. Følgende spørgsmål er besvaret: Hvor mange medarbejdere havde virksomheden pr. 01.06.2014? Hvor mange medarbejdere skønner virksomheden at have ansat pr. 01.06.2015? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

Frem mod medio 2015 forventer it-virksomhederne et marginalt fald i beskæftigelsen på 0,3 pct.

Personaleomsætning afspejler faldet i den samlede beskæftigelse

Personaleomsætningen i den finansielle sektor afspejler den fortsatte nedgang i beskæftigelsen med afgangsrater, der er højere end tilgangsraterne. Sådan har situationen været siden slutningen af 2008 og mest udpræget i virksomheder, der følger overenskomsten for penge- og realkreditområdet.

Personaleomsætning i finanssektoren – Kernemedarbejdere

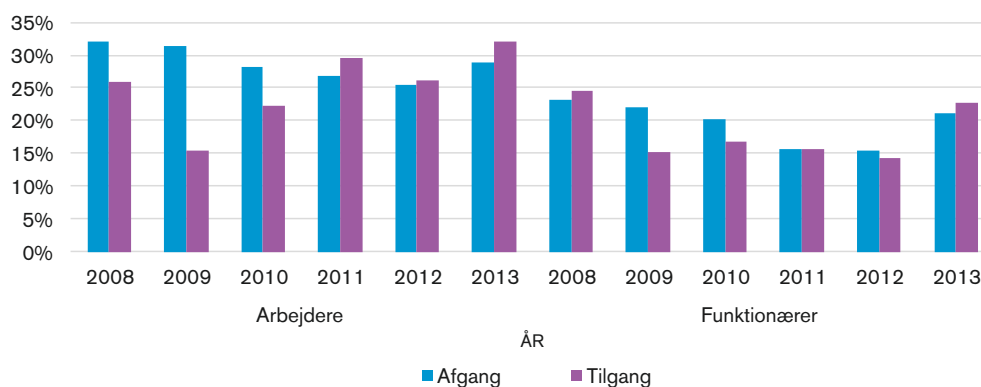

Kilde: FA

Mønstret i personaleomsætningen ændrede sig markant med finanskrisens indtræden, idet tilgangen af nye medarbejdere faldt fra et niveau omkring 13-14 pct. årligt til under 10 pct. Fratrædelser og opsigelser (på medarbejders eller virksomheders initiativ) forblev derimod på ca. samme niveau som tidligere, og har, i hele den periode FA har opgjort personaleomsætningen, ligget mellem 9,4 og 11,7 pct.

Set i forhold til det øvrige private arbejdsmarked er personaleomsætningen i FA's medlemsvirksomheder fortsat betydelig lavere end blandt både arbejdere og funktionærer på DA-området, hvor såvel afgang- som tilgangsrate i 2013 lå over 20 pct.

Personaleomsætning på DA-området

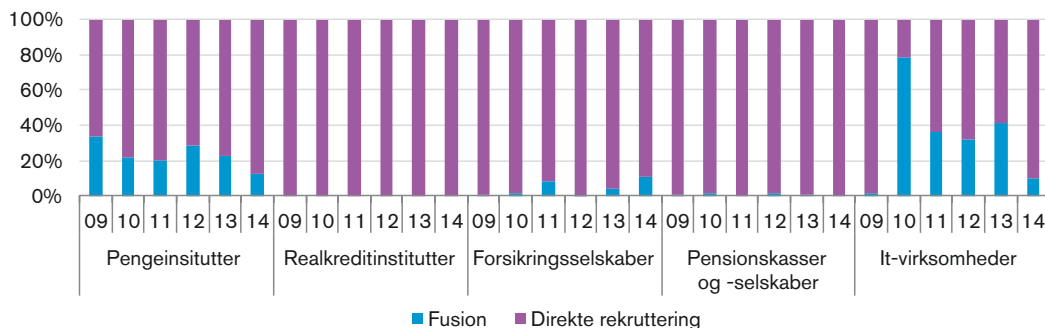
Kilde: DA

Bemærkelsesværdigt er det, at det blandt arbejdere er tredje år i træk, at andelen af nyanstættelser er højere end andelen af fratrædelser, og at den tendens nu også er slået igennem blandt funktionærerne. Blandt funktionærerne har afgangens ellers været højere end tilgangen i årene 2009-2012.

Det skal bemærkes, at DA-tallene på grund af forskellige opgørelsestidspunkter, metode og datagrundlag, ikke er fuldstændig sammenlignelige med personaleomsætningen på FA-området.

Rekrutteringen præget af beskæftigelsesudviklingen

Trods generelt faldende medarbejdertal er rekrutteringen af nye medarbejdere – som man også kan se af personaleomsætningen – ikke gået i stå. En væsentlig andel af de enkelte virksomheders nyanstættelser i pengeinstitutter og it-virksomheder de seneste år er dog foranlediget af fusioner og virksomhedsoverdragelser, der ad den vej har givet medarbejderne i de overtagne virksomheder nye arbejdsgivere.

Rekruttering fordelt på rekrutteringskilde

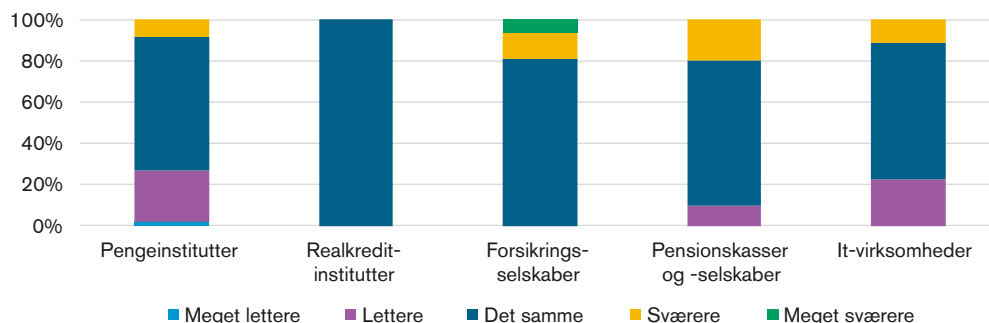
Kilde: FA

Anm.: Følgende spørgsmål er besvaret: Hvor mange medarbejdere har I i alt rekrutteret (inkl. fusioner og virksomhedsoverdragelser) de seneste 12 mdr.? Heraf hvor mange medarbejdere som konsekvens af fusioner og virksomhedsoverdragelser? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

Således er mellem 12 og 34 pct. af rekrutteringen i pengeinstitutterne de forgangne 6 år sket via fusioner og virksomhedsoverdragelser. I it-virksomhederne har fusioner og virksomhedsoverdragelser især i årene 2010-2013 været årsag til en stor andel af rekrutteringen med mellem 32 og 79 pct. I realkreditinstitutter, forsikringsselskaber samt pensionskasser og -kasser har fusioner kun udgjort en lille andel af rekrutteringen.

De fleste finder, at sværhedsgrad af rekruttering er uændret

Hovedparten af de finansielle virksomheder finder, at sværhedsgraden forbundet med at besætte ledige stillinger i 2014 er nogenlunde som i 2013.

Sværhedsgrad ved rekruttering 2014 i forhold til 2013

Kilde: FA

Anm.: Følgende spørgsmål er besvaret: Er det blevet lettere eller sværere at besætte ledige stillinger i dag i forhold til for et år siden? Svarene er opjusteret til brancheniveau. Svaret "Ved ikke" er udeladt af figuren.

I alle virksomhedstyper, på nær realkredit, er der dog også arbejdsgivere, der mener, at situationen er anderledes. I pengeinstitutter og it-virksomheder er der flere, som mener, at det er blevet "lettere" end "sværere", men det omvendte gør sig gældende i pensions- og forsikringsselskaberne. I forsikringsselskaberne er der ingen, som mener, det er blevet "lettere", mens 19 pct. mener, det er blevet "sværere" eller "meget sværere" at rekruttere.

Mange mangler arbejdskraft, men dog i begrænset omfang

Knap 1/3 af virksomhederne angiver, at de mangler arbejdskraft (forstået som at de har ubesatte jobs). Det drejer sig om virksomheder i alle kategorier, undtagen realkreditinstitutter. Det er 27 pct. af pengeinstitutterne, 33 pct. af forsikringsselskaberne, 60 pct. af pensionselskaberne og 33 pct. af it-virksomhederne, der oplever mangel i et eller andet omfang. De jobfunktioner, hvor flest virksomheder mangler arbejdskraft i pengeinstitutterne, er privatrådgivere efterfulgt af it-medarbejdere. I pensions- og forsikringsselskaber er det police- og skadesmedarbejdere samt taksatorer efterfulgt af forsikringssælgere, aktuarer og analytikere, stabsmedarbejdere og ledere. I it-virksomhederne er det systemudviklere.

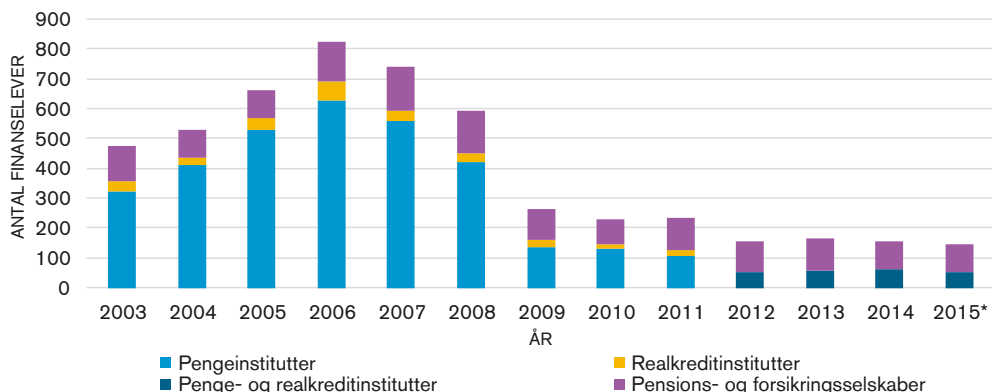
Af de virksomheder, der mangler arbejdskraft, er der dog kun 15 pct. der anfører, at det har ført til en ændring i deres aktivitet, og manglen er da også begrænset, når det kommer til, hvor mange stillinger der er ubesatte. Målt i antal medarbejdere er den største mangelvare it-medarbejdere, som sektoren samlet set mangler knap 50 af, og hvor manglen er særlig udtalt i pengeinstitutter. Pengeinstitutterne oplever også en vis mangel på privatrådgivere og i lidt mindre antal erhvervsrådgivere. Nogle pensionselskaber mangler forsikringssælgere i et vist omfang og i lidt mindre grad stabsmedarbejdere. I øvrige jobfunktioner er manglen ret begrænset blandt alle virksomhedstyper.

Selvom der ikke nødvendigvis er tale om decideret mangel, angiver lidt under 30 pct. af virksomhederne, at der er visse jobfunktioner, hvor rekrutteringen er blevet sværere. Især it-medarbejdere og andre specialister af forskellig art kan være vanskelige at skaffe, ligesom kvalificerede rådgivere ikke hænger på træerne.

Elevoptaget på stabilt – men lavere – niveau

Rekrutteringen i form af indtag af elever er faldet markant siden 2006, men har ligget relativt stabilt i årene 2012-2014 og forventes også at gøre det i 2015.

Det er især indtaget i pengeinstitutterne, der er blevet mærkbart lavere, og siden 2012 har pensions- og forsikringsselskaberne taget flere elever end penge- og realkreditinstitutterne.

Udviklingen i finanselevoptaget

Kilde: FA.

Anm.: Følgende spørgsmål er besvaret: Hvor mange nye finanselever forventer I at ansætte de kommende 12 måneder? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

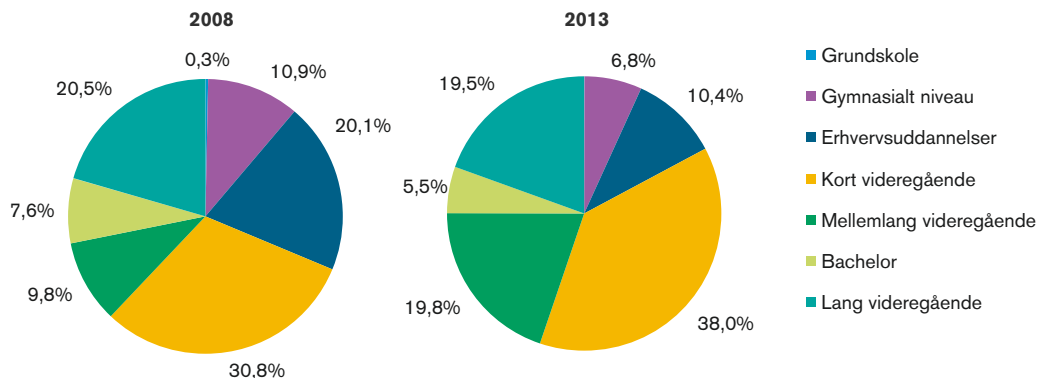
Finansvirksomhederne ansætter andre typer af nyuddannede

Eleverne er i et vist omfang blevet erstattet af medarbejdere med korte eller mellemlange uddannelser som finansøkonomer og finansbacheloror. Det skyldes bl.a., at finansvirksomhederne og deres forretningsmodeller er under forandring.

Når man kigger på udviklingen i fordelingen af de nyuddannede, som sektoren ansatte i 2013, i forhold til dem de ansatte i 2008, er det tydeligt, at der er sket et skifte, i hvilken type af nyuddannede finansvirksomhederne ansætter.

Fordeling af senest uddannede finansmedarbejdere

Fordelt på uddannelsesniveau, ekskl. elever under uddannelse

Kilde: FA's Strukturstatistik koblet med uddannelsesoplysninger fra Danmarks Statistik.

Anm.: Datagrundlag består af fastlønnede finansansatte. Igangværende uddannelse og privat uddannelse er ikke inkluderet. Medarbejdere med uoplyst uddannelse indgår ikke i figuren. 'Senest' dækker over samme år eller året før.

Nedgangen i elevindtaget har næsten halveret andelen af nyuddannede med en erhvervsuddannelse som højest fuldførte uddannelsesniveauer fra godt 20 pct. til godt 10 pct. Til gengæld er andelen af de nyuddannede med en kort videregående uddannelse steget fra godt 30 til 38 pct. og andelen med en mellemlang videregående fra knap 10 til knap 20 pct.

Andelen af de nyuddannede, der har en lang videregående uddannelse, er faldet i perioden. Det skyldes, at de akademikere, der kommer ind i sektoren, ikke nødvendigvis er nyuddannede. Generelt set er andelen af medarbejdere med lange videregående uddannelser steget fra 11 pct. til 14 pct. i perioden, men de nyuddannede udgør en mindre andel heraf.

Blandede forventninger til ansættelse af nyuddannede det kommende år

En del virksomheder registrerer ikke, hvor mange nyuddannede finansøkonomer, finansbachelorer, akademikere og andre nyuddannede de har ansat det forgangne år. Det er derfor ikke muligt at give et fuldstændigt overblik over, om efterspørgslen stiger eller falder det kommende år. Baseret på svarene fra de virksomheder, der både har svaret på, hvor mange de har ansat det forgangne år (medio 2013 til medio 2014), og hvor mange de forventer at ansætte det kommende år (medio 2014 til medio 2015), tegner der sig dog nogle linjer.

I de helt store pengeinstitutter (gruppe 1) ser ansættelserne af nyuddannede finansøkonomer ud til at falde 5-6 pct. fra knap 140 til godt 130. Til gengæld forventer de at ansætte næsten 50 pct. flere nyuddannede finansbachelorer svarende til godt 50 mod ca. 35 det forgangne år. Også nyuddannede akademikere forventer de at ansætte flere af: ca. 160 det kommende år mod ca. 100 det forgangne år, altså en stigning på ca. 60 pct.

De mellemstore pengeinstitutter (gruppe 2) forventer et uændret indtag af nyuddannede finansøkonomer på knap 40. De ansætter kun få nyuddannede finansbachelorer, men forventer dog en ganske lille stigning. Da det ikke er muligt at få overblik over, hvor mange nyuddannede akademikere, de har ansat det forgangne år, er det svært at sige, om det vil ansætte flere eller færre, men i alt forventer de kun at ansætte ganske få det kommende år.

De mindre og udenlandske institutter (gruppe 3, 4 og 5), der har deltaget i undersøgelsen, forventer en stigning i ansættelsen af nyuddannede finansøkonomer med over 40 pct. Opregnet til alle institutter i denne kategori svarer det til en stigning fra lidt under 40 til over 50. Nyuddannede finansbachelorer ansætter de kun få af, og de forventer at ansætte endnu færre det kommende år end det forgangne. Nyuddannede akademikere forventer de at ansætte ca. 14 pct. flere af – opregnet til alle institutter i kategorien svarer det til lidt mere end 30 det kommende år mod lidt under 30 det forgangne år.

For realkreditinstitutterne er det ikke muligt at opgøre, hvor mange nyuddannede de har ansat det forgangne år og dermed heller ikke muligt at forudsige udviklingen næste år.

Heller ikke i pensions- og forsikringssekskaberne er det muligt at få overblik over, hvor mange nyuddannede de har ansat det forgangne år. Opregnet til hele branchen forventer forsikringssekskaberne at ansætte ganske få nyuddannede finansøkonomer, lidt flere

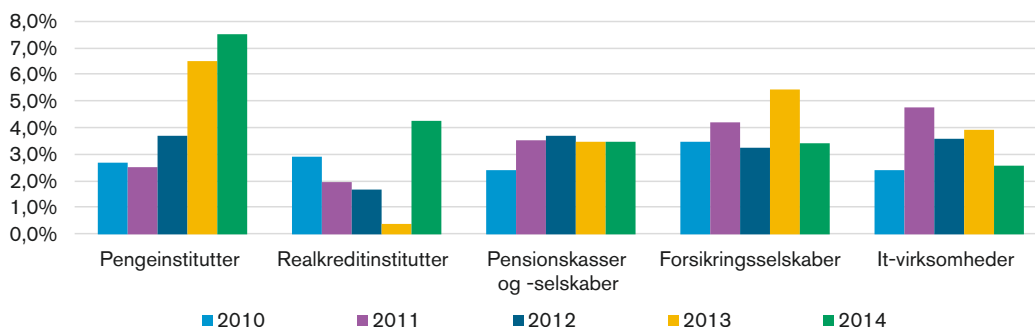
(men stadig få) nyuddannede finansbachelorer og godt 90 akademikere. Tilsvarende forventer pensionsbranchen at ansætte ganske få finansøkonomer og finansbachelorer, men slet ingen akademikere.

It-virksomhederne i finanssektoren har helt naturligt ikke samme behov for nyuddannede inden for de finansfaglige uddannelser som resten af sektoren. De forventer ikke at ansætte hverken nyuddannede finansøkonomer eller finansbachelorer. I ansættelsen af nyuddannede akademikere forventer de en nedgang på næsten 50 pct. fra over 50 det forgangne år til omkring 30 det kommende år.

Afskedigelser fyldte også det forgangne år

Samlet set har sektoren afskediget knap 6 pct. af medarbejderne det forgangne år. Penge- og realkreditinstitutterne har relativt set afskediget flere end årene før, mens andelen af afskedigede medarbejdere i pensionskasserne stort set er uændret. I forsikrings- og it-virksomheder har andelen det forgangne år været lidt lavere end året før.

Antal afskedigelser som andel af medarbejderantal

Kilde: FA

Anm.: Følgende spørgsmål er besvaret: Hvor mange medarbejdere har I afskediget de seneste 12 måneder? Svarene er opjusteret til brancheniveau.

Set i forhold til den samlede personaleomsætning, hvor afgang de sidste 3 år har ligget omkring 11 pct., udgør afskedigelserne altså en betydelig andel af fratrædelserne. Det skal dog bemærkes, at kilden til personaleomsætningen og kilden til opgørelsen af afskedigelserne ikke er den samme, hvorfor sammenligningen sker med forbehold.

Stadig overskud af arbejdskraft, men blandt færre virksomheder

Opregnet til hele sektoren er det ca. 15 pct. af virksomhederne, der har overskud af arbejdskraft. Der er virksomheder med overskud i alle kategorier af finansvirksomheder, dog relativt set flest blandt penge- og realkreditinstitutter, hvor det er 18-20 pct., der har overskud, og færrest blandt forsikrings-selskaberne, hvor det er godt 5 pct.

I pengeinstitutterne er det kassemedarbejdere/serviceassistenter, som flest virksomheder har overskud af, og det er også i den kategori af medarbejdere, det største overskud målt på antal medarbejdere er. Det er således over 10 pct. af de pengeinstitutter, der har deltaget i undersøgelsen, som har for mange kassemedarbejdere/serviceassistenter, og opregnet til hele sektoren svarer det til over 50 medarbejdere. En mindre andel af pengeinstitutterne har også overskud af et vist omfang af privatrådgivere og stabsmedarbejdere. Blandt de øvrige virksomhedstyper i finanssektoren, der har overskud af arbejdskraft, er overskuddet mere begrænset og spredt på forskellige medarbejderkategorier.

Blandt de virksomheder, der har overskud af arbejdskraft, forventer ca. 70 pct. at håndtere det med naturlig afgang, mens knap 30 pct. forventer at gennemføre fyringer. Dermed er der sket en forskydning siden sidste år, hvor flere virksomheder (lidt over 20 pct.) havde overskud af arbejdskraft og en større andel af dem (over 40 pct.) forventede at gennemføre fyringer.

Om undersøgelsen

Beskæftigelsesundersøgelsen er baseret på et repræsentativt udsnit af virksomheder i den danske finanssektor. Den omfatter både pengeinstitutter, realkreditinstitutter, forsikringsselskaber, pensionskasser og –selskaber (både i og uden for Finanssektorens Arbejdsgiverforening) samt it-virksomheder organiseret i Finanssektorens Arbejdsgiverforening.

Undersøgelsen er baseret på besvarelser fra i alt 107 virksomheder. Alle svar er opjusteret til den samlede beskæftigelse på de enkelte områder, jf. nedenstående:

Respondenter fordelt på områder

Område/gruppe	Antal medarbejdere i deltagende virksomheder i forhold til samlet antal
Pengeinstitutter gruppe 1 ¹	100 pct.
Pengeinstitutter gruppe 2 ²	93 pct.
Pengeinstitutter gruppe 3-5 ³	50 pct.
Realkreditinstitutter	99 pct.
Forsikringsselskaber	73 pct.
Pensionskasser og –selskaber	63 pct.
It-virksomheder	95 pct.

Indsamlingen af besvarelserne skete i perioden 26. august til 14. oktober 2014.

1 Arbejdende kapital over 65 mia. kr.

2 Arbejdende kapital mellem 12 og 65 mia. kr.

3 Gruppe 3: Arbejdende kapital mellem 250 mio. kr. og 12 mia. kr., Gruppe 4: Arbejdende kapital under 250 mio. kr., Gruppe 5: Filialer af udenlandske institutter i Danmark.

